

מבקש מקרי ממון, וה"א דגם השומר יהיה חייב עלי, מש"ה בעי קרא למעוטי משומרים.

ובמ"ש לעיל על התוס' פ' שבועות הפקדון לו ב', רואה אני שטעם פשוט במה שלא נסתיעו מהאי דבב"ק, דהתם כשהגביה המטבע הרי גזל דבר שגופו ממון, משא"כ כאן אף שגזל שטרי מ"מ כיון דמזיק דבר שאינו גופו ממון פטור, ה"נ גזלן יפטור, ואדרבה אני מתקשה בדבר כיון דגזלן בעי שימשוך ואותיות אינן נקנית במשיכה ומסירה לענין שיעבוד, א"כ למה לי קרא למעוטי גזלן משטרות, והא לא משך. ובקצות החשן סי' רצ"א [ס"ק ה] הקשה על הסוברים דשומר אינו חייב עד שימשוך, קרא למה למעוטי שטרות, והרי גם להסוברים שם ס"ה דא"צ משיכה בשומרים יקשה מגזלן.

סימן ח

[לגדרים צ, ב]

ידידי ש"ב המאוה"ג כו' כו' מוהר"ם יפה נ"י.

מה שכתב מעלתו שהר"ן והרשב"א לא מתיישבים דהא כתבו דמיירי מתני' דוקא בלא אמרה לפסול נבעלתי, פשיטא לא אמרתי ליישבם כי אם מפני שהוקשה לרמב"ם קושייתי דאכתי מה הועילו חכמים בתקנתם, היה לו סמך לדינו שחידש¹.

ומה שכתב דגם על רמב"ם אינו מספיק דתיקשי מאכילת תרומה, איני מבין כלל וכלל, דודאי מתני' כפשוטה, דפסול מאן דכר שמייה, ועלה אמר רב ששת תאכל בתרומה, כיון דאפשר לקיים שניהם, תקנתם שלא תהא עיניה כו' ושלא יהיה לעז, וקושייתי מה הועילו כו' לדינו של רמב"ם מיושב, דגם לכשתאמר לפסול נבעלתי תהיה נשאת תחתיו ע"י ההפקעה, ומאי קשה ע"ז הא לא תוכל לאכול תרומה ויהיה חשש לעז, מה"ת לן למימר דרב ששת ס"ל דמשום חשש לעז יניחו מלתקן כדי שלא תהא עיני' כו', ובפרט דרבא ס"ל דאין פונין כלל לחשש זה, ד"ל שרב ששת ס"ל דחוששין ומהיות טוב כו', אבל כשתאמר לפסול נבעלתי תהיה מותרת להשאר תחת בעלה ובתרומה לא תאכל.

1 כנראה כוונתו להביא מקור לשיטת הרמב"ם בפט"ו מאיסורי ביאה ה"ב דחייבי לאוין בלא קידושין אינו לוקה, ממתני' בגדרים צ, ב דהאומרת טמאה אני לך למשנה אחרונה אינה נאמנת, והקשו הראשונים דאיסור שבה להיכן הלך, ותירץ הר"ן דאפקעינהו רבנן לקידושין. ולפי"ז באומרת לפסול נבעלתי תאסר לכהן, וקשה דא"כ מה הועילו חכמים בתקנתם באשת כהן שלא תהא נותנת עיניה באחר, והרי יכולה לומר לפסול נבעלתי. ומוזה הוכיח הרמב"ם דאין הכהן עובר בלא קידושין, וכיון דאפקעינהו רבנן לקידושין אינה אסורה לו.

עדותם בממון ממש, ליכא בהו כי אם כפירת דברים, משא"כ מזיק כיון דבמזיק ממון ממש ממונא הוא דמזיק, גם גרמא ידידה חמור יותר, והוא ז"ל בצחותו סיים "ומי שדימה שתי ענינים אלו וערבן יחד חייב משום כלאים" ואף אנו נומר דזהו הגורם החילוק בין שבועת עדות לשבועות הפקדון, דבעדות דגם בממון ממש ליכא כפירת ממון, מש"ה פטירי [משא"כ שבועת הפקדון] דבממון ממש הוי כפירת ממון חמיר גבי דבר הגורם לממון וחייב גם בו.

וע"ד מליצת הרמב"ן ז"ל אומר אני שיש בדברי הענינים יותר ממה [שיש] בדברי רמב"ן העשירים, דבדבריו אינו אלא שיש בתערובת שני אלה משום חשש כלאים, דהרי הוא ז"ל הראה לנו רק מה שיש לחלק, אבל לא הכריח חלוקו כי אם מן הסברה, ועדיין אינו נגד חוק האפשרי דגם במזיק פטור גורם דגורם, אבל מדברינו מבואר דהוא כלאים ודאי, דהא לעינינו דלענין שבועת הפקדון דמקרי ממון, גם גורם דגורם ממון מקרי דהא בשורי גנבת הוי תרי גרמא, דבר הגורם לממון דמי יימר דמגנב ודבר הגורם לממון דממון זה שכפר אינו רק גורם לממון אחר, ועל כרחי, משום דבכופר ממון ממש הוי ממון, חלוק הוא מעדות וה"ה נמי מזיק בתרי גרמא.

והשתא [מה] דשאלנא במשביע עידי קדשים שחייב באחריותן צריכה חיפוש בספרים עת ישיבני ד' לארצי, כי פה עיר בראמבערג אין לי מספרי ראשונים וולת ספרי הרמב"ם והאלפסאות דפוס ישן נושן ולא עליהם נגה אור המאור ולא מלחמת הרמב"ן שגלחם עמו, ובלעדם מאום אין בידי לא מראשונים ולא מאחרונים, וד' יאיר עיני במאור תורתו.

אחרי כותבי הדברים אלה נפל בלבי שזהו הדבר שכתבתי על דברי רש"י פרק הנוקין בכהנים שפגלו במקדש שטענה זו שהרי להביא דורון היה מבקש, אינה טענה כי אם לחייב מטעם מזיק אבל לא לחייב עליו מדין שמירה, הוא מוכרח לרש"י לשיטתו סוף פרק החובל [צג, א] גבי ארנקי דצדקה ד"ה לשמור ולא לאבד שכתב "דכיון דאמר לו חלקהו תו לאו דמפקיד גינהו ומאן קא תבע" והיינו כדעת הגה"ה בש"ע ס' ש"א ס"ו דטעם הכתוב רק משום דאין לו תובעים, והשתא תיקשי והא מ"מ תובעים יש דיתבעו הבעלים בטענה להביא דורון לענינים הייתי מבקש, וצ"ל דזהו באמת שמיעטה התורה מדין שומרים שלא לחייב על הפסד זה, ודון מיניה דמזיק חייב על הפסד כזה, דאל"כ תיקשי כיון דרק באמר לו חלקהו פטור, א"כ קרא למה לי ותיפוק לי' דהוי דבר שאין לו תובעין², אלא עכצ"ל דזהו שלהביא דורון היה

באיזה ספר שו"ת (דרק) דהאי נאמן לאוסרה עליו גבי פתח פתוח ר"ל שיוציאה לצאת ידי שמים, אבל הב"ד אין כופין להוציא עד דזינתה בפני עדים וכסברת המקשן שכתבו התוס' ⁴, וחפשי ויגעתי ומצאתי מקומו איה הוא הלא הוא בת' גאוני בתראי סי' כ"ו ⁵ (עלה ל"ד דף א' סוף ע"א) וחשבתי אולי יש ליישב בזה תמיהתי על הבית שמואל, דודאי לדברי ת' הו' גם באומרת טמאה אני לך מה דלמשנה ראשונה יוציא היינו נמי דאין ב"ד כופין דהא היה זנות בלי עדים, א"כ י"ל דמה דאמר "אבל אם נשאת לכהן לא תצא", ר"ל דאין ב"ד כופים להוציאה.

ומ"ד חזרתי אחור מזה, חדא דמסתברא דלסברת ת' גאוני בתראי, גם אין ב"ד כופים ומוחים לכתחלה שלא ישא אלא מורין לו דאסור לצאת ידי שמים וא"כ מאי חילוק שוב בין לכתחלה לדיעבד, שנית הא סיים הבית שמואל "אא"כ מאמין לדבריה" והרי משום ההאמנה בדבריה נמי אינו חייב כי אם לצאת ידי שמים ואין הב"ד כופין. ועל דברי ת' הנ"ל ק"ל דלפ"ז משנה ראשונה דהאומרת טמאה אני לך יוציא, ר"ל דיוציא לצאת ידי שמים, וזה מסתברא דלא שייך הכא, דנהי דצריכה היא לצאת ידי שמים לקבל גיטה אם יתרצה לגרשה, הוא מאי לצאת ידי שמים שייך בגויה על אמירתה דידה, אם מדינא אינה אסורה מה לו לחוש לדבריה, וא"ת תהא מתני' במאמינה, זה אינו, חדא דבמאמינה גם למשנה אחרונה הדין דיוציא לצאת ידי שמים, ותו דאני נבוכ היכא דאין איסור מדין הגמור כי אם לצאת ידי שמים אם חייב כלל לצי"ש אם אינו יודע כי אם מאמינה, וכעין דחלקו בין מאמין לע"א שזנתה, למאמין לע"א דכיעור, (ב"ש סי' קט"ו ס"ק כ"ה).

ובר מכל דין אין לייחס להבית שמואל שיטה שלא נזכרה בש"ע ולא רמז הוא עליה בשום מקום.

ובל' אניה מהציג למעלתו פרפר אחד הנופל בלבי בעת הזאת, אני מגמגם בפירש"י בסוגיא דפתח פתוח בקושית הש"ס מאי קמ"ל תנינא בשניים, חדא כיון דהו' שאמר ר' אלעזר דשויא אנפשיה חתיכה דאיסורה, א"כ א"צ כלל לפרש, דבאמרו מאי קא משמע לן תנינא ידוע דעל זה קאי. שנית מה שכתב "לאסור לו את המותר על פיו" נראה אורך בלי צורך והול"ל דנאמן לומר דבר זה אסור. ונ"ל דרצונו אף שאנו יודעים שהוא מותר כהאי דש"ע יו"ד סי' א' סעי' י"ב דהרי אנו מאמינים להעדים שהוא מותר,

ברם זכור אני שמטעם אחר דתיתי או דברי, והוא דא"כ שיהיה סמוך מכאן לדינו ע"כ נימא דס"ל כהאי שינויא דהר"ן דאפקעינהו כו', ולא כן נראה ממה דס"ל לרמב"ם [פי"ח מאיסורי ביאה ה"ט] דאם מת בעלה אסורה להנשא לכהן אחר דעליו שויא היא אנפשה חתיכה דאיסורא, ואי נימא דאפקעי לקדושין מאי אסורא איכא גבי כהן הרי פנויה היתה.

וכעת נ"ל דיש לקיים דברי כיון דקיי"ל דאינה אוכלת בתרומה — אף דמדינא מותרת בתרומה לת' זה דהר"ן ², — י"ל דה"נ כהן אחר כתרומה דמי, אלא שאין הזמן גורם לפתוח ספר הרמב"ם לעיין בלשונו אם יהא מסכים לדברי אלה האחרונים.

ועל מה שכתבתי דהרמב"ם אפשר דגם הוא ס"ל דבטמאה אני לך אפקעינהו כו' ומה דכתב דאסורה לכהן אחר הוא דמידי דהוה כאכילת תרומה דאסורה, דהכי נמי אפשר שתנשא ללא כהן. דיש אפשר לתמוך זה ממה שכתב הבית שמואל סי' ר' ס"ק כ"ה דמה דאסורה לכהן אחר אינו אלא לכתחלה, ותמה אני כיון דנעשית חתיכה דאסורא איך בדיעבד לא תצא ³, יציבא בארעא כו', דהרי בנשאת בהיתר לכהן תצא למשנה ראשונה משום דשויא אנפשה חתיכה דאיסורא, ובנשאת אחר מיתת הבעל לכהן אחר באיסור לא תצא אתמהא? וכן באומר פתח פתוח מצאתי דנשאת בהיתר — לו עכ"פ דהוא לא ידע שיאשם — משום דשויא אנפשה חתיכה דאסורא תצא. ולדרכי י"ל דנשאת חשוב כלא אפשר, וכמו (דהיתירא) [דאיסורא] בתרומה אינו אלא משום דאפשר בחולין ואלו היה לא אפשר היה שרי, הכא נמי בנשואיה לכהן אחר.

וביותר דהר"ן כתב "דאמרי תרומה הוא דלית לה", ובודאי אינו טעם אחר מהמפורש בגמרא אלא הוספת ביאור לומר דאפשרי נוח הוא יש לה, דהאפשר לה בחולין ה"י בו קושי, מה, חשש לעז, לולי שתאמר תרומה הוא דלית לה, והאמירה לחוד נמי לולי דהחולין מצוי לה היה אפשרות לא נוח בו ולא נקלה, ולא היינו אוסרי אותה בתרומה משום אפשרות הקשה, וע"כ להוציאה בגט אף דאפשר הוא ודאי לא אפשרות נוח הוא דקשין הגירושין ע"כ לא תצא.

וכד' סליקו רעיוני להקשות על הבית שמואל מהאומר פתח פתוח מצאתי דהוי דיעבד, נזכרתי שראיתי פעם

2 עיי' שו"ת עונג יו"ט סי' קסט ובהגהה שם. ועיי' תפארת ירושלים לתוס' רעק"א גיטין פ"ד מ"ב שביאר דברי הר"ן דהפקיעו חז"ל קידושי דאורייתא והניחו על דרבנן.

3 עיי' לעיל תאה"ע סי' ד ובהע' 20.

4 כתובות ט, א ד"ה ומי אמר ר' אלעזר.

5 וחשובה זו היא למהר"י הלוי אחי הט"ז, ועיי' שו"ת רעק"א סוף סי' פח, ובסוף דו"ח כתבים תשובה לר"מ וויל. ועיי' פתחי תשובה סי' קטו ס"ק לו.

אלא דמ"מ קשה דהא זה לא תנינא דהא באומר קדשתך ליכא עדים דאמרי לא קדשה.

גם עצם שיטה זו שבתש' הג"ל לכאורה תמוה הרבה, דא"כ דהאי נאמן לאוסרה היינו לצאת ידי שמים, דמדינא אין יכולים הב"ד לאוסרה עד דאיכא זנות בעדים, איך נילף זה מהאומר לאשה קדשתך, דאומר קדשתך בעדים ואסורה מדין הגמור, ומגין נדע דבאיסורה דתלה רחמנא בעדים, דגם בליכא עדים ואינה אסורה מ"מ אסורה לצאת ידי שמים ומשם אין ללמוד כי אם שהאומר לאשתו ראיתי שזנית בעדים, דאסורה, לא בפתח פתוח מצאתי דאין הב"ד כופין שיהא מ"מ חייב להוציאה לצאת ידי שמים.

ובהביטי תוך הספר תשובה זו למדתי יישוב לכל זה, דהגאון המשיב הביא בשם תשובת מהרא"ם להקשות על שיטה זו מלישנא דר' אלעזר נאמן לאוסרה עליו דהול"ל אסורה עליו, ותירץ הגאון דרצה ר' אלעזר להשמיענו ג"כ טעם האיסור אף שאין כאן עדים ואין אנו אחראים לדבריו, דה"ט דשויא אנפשיה חתיכה דאיסורא, וגם זה קשה במובן דמאי שייטא לקושיא זו עם שיטה זו, והלא אם יפורש כפשוטו דנאמן לאוסרה היינו מדין הגמור וב"ד כופים להוציאה נמי תקשי למה לא אמר אסורה עליו.

ואולי כוונתו, דלשון אסורה עליו שהוא לשון מוחלט ונופל על הברור, על חלב גבלה וכדומה דהמורה יכול להחליט האיסור, אבל הכא דהמורה אינו יודע ואולי הוא משקר אינו נופל לשון החלט, כי אם שהוא נאמן עליו, ואולם אי אמרת דפירוש לאוסרה עליו הוא רק לצאת ידי שמים, זהו דבר המוחלט היטב להמורה, דמוחלט שלצאת ידי שמים אסורה עליו, דאי נמי הוא משקר מ"מ צריך להוציאה לצאת ידי שמים, (דהא אי איכא נמי עדים דמכחשי ל"י אסורה עליו) ושפיר איסור זה לצאת ידי שמים מוחלט.

וע"ז ת"י המשיב ודאי הכין הו"מ לומר, אלא דבעי לאשמעי' נמי טעמא דנהי דזנות בלא עדים אף דאינה אסורה מדין הגמור יש בה איסור לצאת ידי שמים. מ"מ הכא האידך מורים לו שחייב לצאת ידי שמים גם אם הוא משקר, ואמר משום דאדם נאמן לאסור על עצמו.

וכבר סרה התמיהה הג"ל, די"ל דלא על הדין דאסורה עליו שאמר ר' אלעזר מקשי' תנינא, אלא על הטעם שנתן מקשינו, ור"ל מאי קמ"ל במאי שאמר נאמן כו' ולא אמר אסורה עליו? קמ"ל הטעם דשויא אנפשיה חתיכה דאיסורא, והא זה תנינא, וממילא הוה יודעים הטעם מתוך המתני.

ומיושב גמגום ראשון שעל רש"י, דשפיר צריך וצריך פירוש, כי היכי דלא תחשוב דקושיית תנינא קאי על הדין ויקשה לך כנ"ל, ביאר רש"י דהקושיא רק על מקום לשון נאמן לאוסרה דבא. לאשמועינן הטעם, דשויא אנפשיה חתיכה דאיסורא, ועליה רק מקשי' תנינא.

ונכון ג"כ מה דכתב רש"י "לאסור לו את המותר על פיו" דבאמת גם זה נשמע מלישנא דמתני' דאלו היה הדין דבידוע לנו עפ"י עדים שהוא משקר אינו יכול לאסור על עצמו, א"כ דבאומר קדשתך אסור בקרובותיה ע"י אמירתו שהיא אסורה עליו אינו איסור מוחלט אלא משום דנאמן באמירתו אבל המורה א"י דאפשר דמשקר, ואינו אסור בקרובותיה, והו"ל למתני "נאמן לאסור קרובותיה עליו" לא לשון "הוא אסור" שהוא לשון מוחלט, אע"כ אף אם משקר וידעינן שמותר מ"מ הוא יכול לאסור את המותר על פיו, ושפיר האיסור מוחלט עכשיו אחר שהוא אמר כן.

עוד הרהורי דלבאי על שיטה זו, נהי דיהבינן דזנות בלא עדים אינו אסור מדין הגמור, ושם"מ לצאת ידי שמים חייב, מ"מ מהיכי תיתי לר' אלעזר שגם כשיש ספק אינו תחתיו או ספק אונס שיהא חייב לצאת ידי שמים, דמכדי ספיקא דאורייתא מן התורה לחומרא ילפינן מדאצטריך הכתוב להתיר ספק ממזר, והרי ממזר איסור מדין הגמור ותידון מיניה הא שאר אסורים גמורים ספיקן אסור, אבל היכי דהחייב רק לצאת ידי שמים מנ"ל עדיין דגם בספיקו חייב לצאת ידי שמים, ונראה דזה ל"ק דאימא הכי נמי דמדרבנן רק חייב מספק, והרי בלא"ה להרמב"ם — שייחסו לו שיטה זו — ספיקא דאורייתא מדאורייתא לקולא וצ"ל דנאמן לאוסרה הוא מדרבנן, אבל מ"מ קשה ע"ק מאי קמ"ל תנינא, ואיך נדע משם דרבנן החמירו בלצאת ידי שמים.

ואשר תמה על קושית הש"ס [תמורה ו, א] על רבא משינוי, מהתוס' [שם ד, ב ד"ה רבא] על קושייתם בצורם אוון בכור דהכריחו דכל דאילו נפל ממילא מהני ליתא בכלל לא תעביד אי עביד לא מהני, א"כ הרי שינוי דממילא נמי קנה, וממילא כשהוא שינה נמי קנה, עכ"ד. גם בעיני יפלא טובא לפי שעה וספר פתח הבית אינו בביתי כי לא אתא לידי לקנותו, ושלא להניח ריקם אריה לכתוב שלא כדת היותו בלתי מתינות אף מעט, דהנה נשמע מהתוס' פרק מרובה דף ס"ה ע"ב ד"ה ואי אמרת ומבואר מפורש בספר שיטה מקובצת שם דיש סברא שיותר קנה שינוי שע"י מעשה משינוי דממילא, ולפ"ז י"ל לכאורה תמיהת

התוס' שם [ד"ה הן] ל"ל תרי קראי לשינוי קונה, הן ולא שינוייהן, ואשר גזל, ד"ל דחד קרא הוה מוקמינן אמסתברא טפי, שינוי ע"י מעשה, וע"כ המקשה על רבא דלא אסיק מה דתירץ התרצן התם כתיב אשר גזל, היה ס"ל דרק משום דעשה כלים, אבל אלו ה' נשתנה לכלים ממילא לא היה קונה, ולהתירצן אה"ב דמה"ט נמי לא קנה, דכיון דיודעים מעשה קרא דשינוי דממילא נמי קונה לא קשה מאי עביד לא מהני לתירוצ' התוס' בצורם, והתוס' פרק מרובה דלא נחתי לתירוצ' זה לא יסברו לתירוצ' תוס' תמורה ויתרצו מצורם בדרך אחר.

וא"ת א"כ מאי פריך על אביי אשר גזל למה לי, והא אצטריך לשינוי דממילא, י"ל דזה בפשוטו נמי יוקשה דהא אצטריך לעצם דין שינוי קונה ומה יועילנו דין אי עביד מהני אי לא ידעינן דעבידי' לשנותו עושה קנין, וכן לתירוצ' תוס' על מה דצריכים תרי קראי קשה להבין קושיית הש"ס כמו דקשה על תירוצא ידידי דהא אצטריך לשינוי החתור.

אפס חזרתי מזה לאחר מפי שיעדיין אין מקום לקושית המקשן בגמרא, דאימא לי' ומטונך — נהי דהסברא בנותנת לאוקמי קרא בשינוי שע"י מעשה ידי' מ"מ — לרבא דאי עביד לא מהני א"א לאוקמי בהכי, דהא עבידתא דעביד לא מהני וכלא נחשב ואין כאן מעשה, וע"כ קרא אתא לומר דשינוי מאליו קונה דא"צ שיהיה ע"י מעשה ידיה. **ושוב** ממילא קמה תמיהתו דל"ק ממתני' דתני דשנוי ע"י מעשה קונה, דדל איהו ודל מעשהו מ"מ השינוי שיש קונה, וכסברת התוס' על קושייתם מצורם אוון בכור. **אבל** הרגשתי עוד שיש ליישב התמיה בפשוט, דהרי לעינינו בהסוגיא דממקום דאיכא קרא דמהני אי עביד ליכא קושיא לומר דנילף מניה אלא אמרינן שאני הכא דרבי רחמנא דמהני, וא"כ זה המקשה על כרחי' לא סליק אדעת' דאיכא קרא כלל לשינוי קונה, ומאי קא סבר? קא סבר דתנא דמתני' מסברא אית ליה דשינוי קונה, ובהיותו אך מסברא ודאי נוח לומר דסבר זה המקשה דרק בשינוי ע"י מעשה ידיה יש מקום לסברא דיקנה, וכמו דסבר ר' חנינא כאמור במכתבו הנ"ל, ויפה הקשה כיון דכלא מעשה אין סברא כלל שיקנה, ואי אמרת אי עביד לא מהני מעשהו כלל נחשב נפלה גם הסברא שיקנה ע"י מעשה בבירא דהא לית כאן מעשה, ולדעתי העני' סרה התמיהה ברחבה.

ונ"ל להמליץ קצת דהסברא ששינוי קונה ודאי אינו אלא משום דאמרינן פנים חדשות באו לכאן ואינו מה שהיה וכנולד וכבריא חדשה דמי, מיהו אכתי מה חזית דלגולן תיחס הלידה ולא דנולד להנגזל (וא"ל באמת אין לו יחס

לשום א' מהן וכנולד במדבר דמי דהוה הפקר וע"כ הוא של גולן דאיהו מהפקירא קא זכי, דאכתי יקשה אטו לא מיירי נמי בלא קאי בחצרו ובלא הגביהו ולא משכן מאז עשאו כלים), ותו דודאי יותר יחס לו להנגזל דהרי מן ממונו נוצר. מגלמו — העצים — נברא ומשלו נולד בריאה החדשה, וע"כ זה פשוט דשינוי דממילא מסברא א"א שיהא של גולן, אלא או של גזל או לפחות אינו של שניהם והפקר הוא וכל הקודם זכה בהן, אבל בנשתנה ע"י מעשה ידיה, יש מקום לסברא שיהיה של גולן כיון דהוא הוליד את הבריאה תוא פסלו ויצרו.

ש"ב ידידו רוצה בתשובתו

הק' שלמה איגר

בשולי המכתב

ובעידן העלותי על רעיוני לימוד הן ולא שינוייהן, נפל בלב, ל"ל למדרש נמי הן ולא ולדותיהן ת"ל דהוה שינוי דהא לידה שינוי מקרי לענין קנין הגזילה⁷. ואולי מזה ראה לרמב"ם⁸ במה דס"ל לידה לא הוה שינוי **ויותר** קשה למאן דס"ל — ה"ה הבעה"מ והאשר"י [פ' הגזול ע"צ] — דבלידה קנה גם באם דגם היא נשתנית דמעיקרא גופא מליא והשתא גופא סריקא, א"כ למה רק הולד אין בו משום אתנן תהי היא וולדה מותרים דהא שני אלו תלויין זה בזה דכל שינוי דקונה מקרי שינוי להתיר איסור אתנן, כמבואר פרק מרובה שם בגמ' ובתוס' סוף דף ס"ה.

וצריך לפתוח ספרים ואין רצוני לעכב המכתב.

פאזען, בשלישי בשבת אדר"ח מר חשוון תר"י.

סימן ט

[לגיטין יג, א]

[מהנאן ר' שלמה זלמן בעל החמדת שלמה *]

בעזה"י יום ג' ה' אלול תק"ס זיין לפ"ק פ"ק נאשעלסקי. שלום וברכה לידידי מח"ר הרבני המופלג חרוץ ושנון בתורת ד' חפצו כש"ת מוה"ר שלמה נ"י.

ע"ד אשר נתקשה ר"מ בהבנת דברי הר"ן [גיטין ה, א ד"ה מתני'] שהוכיח דמעמד ג' לא מהני בשטר מדלא מהני בגט, וקשיא ליה לשיטת הר"ן [שם לט, ב ד"ה והא]

7 ע"י לעיל ח"א כתבים סי' מא.

8 פ"ב מגזילה ה"ז.

* כן כתב המעתיק בשולי כתב היד.